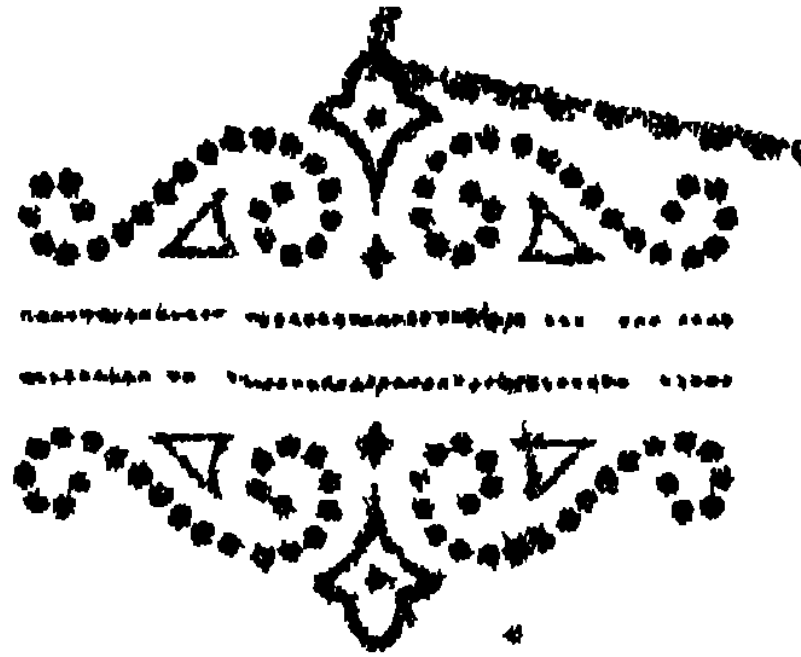

Barcode - 99999990817773
Title - Pushtimargiya Vaishnavonun Ahatik.
Subject - Manufactures
Author -
Language - gujarati
Pages - 35
Publication Year - 1939
Creator - Fast DLI Downloader
<https://github.com/cancerian0684/dli-downloader>
Barcode EAN.UCC-13

પુષ્ટિ માગીં ચ
વૈષ્ણવોનું આહ્નિકં.

પ્રકાશકર્તા:

શ્રીમંતરોલી વિદ્યાવિભાગ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૫૨૨ તર્ગિક

પુસ્તકનું નામ વૈદ્યપોતું આર્નિડ

વિષય ૫૨૨૪૩ : ૪૩૪

॥ विजयते श्रीद्वारिकाधीशः प्रभुः ॥

पुष्टिभाग्यैय वैष्णवोनुं

आह्निक.

कृपापीयूषपारावार द्वैतवावनपुत्रायण तृतीयपीठाधीश्वर
गोस्वामीश्री ६ श्रीगुरुभूषणदास्य महाराजश्रीनी आज्ञाथी
श्रीकांकरोली विधाविभाग तरप्रथी तेना संयातकः

लेखक तथा प्रकाशकः

महं जटाशंकर शास्त्री.

कांकरोली-(मेवाड).

मूल्य १ आना.

પ્રથમાવૃત્તિ

પ્રતિ ૨૦૦૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ડૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૫૫૨૨

ધી ગુજરાત પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. સોમાલાલ મંગળદાસે છાપ્યું.
ઠે. પાંચકુવા-અમદાવાદ.

સં. ૧૯૮૬

સને ૧૯૩૦

।नवेदन.

अत्यारना कान्तिकारक जमानामां, धर्माने शरषु थया सिवाय अेक पषु अ्रेयस्कर मार्ग नथी. धर्मानी रक्षा करवा-
थीज धर्म आपणी रक्षा करे छे. वैष्णुवेने पोताने धर्म समजवा विषे अने ते मुज्ज सदाचार पाणवाविषे आ नानकडा पुस्तकमांथी पषु धरुंय समजवानुं छे. ओदवा करतां ते मुज्ज धर्माग्रषु करवामांज भेटो दास समा-
यलो छे. कोछ पषु संयोगमां वैष्णुवेअे तो पोताने धर्म णजवेज छूटके छे. अत्यारना जगतना प्रक्षुद्ध अने कान्ति-
कारक वातावरषुमां वैष्णुवेअे पोतानां स्वरूपने तो नज बुदी जवुं नेछअे.

लेखक.

વૈષ્ણવોને વધાઈ.

થોડાજ વખતમાં શ્રીબાળકૃષ્ણલાલજીમહારાજશ્રીના શ્રીહસ્તથી લખાયેલી, ધણુજ સુધારા વધારા સાથે શ્રીદ્વારિકાધીશજીની પ્રાકટ્ય વાર્તા બહાર પડશે.

નીચેનાં પુસ્તકો તૈયાર છે.

મૂલ્ય.

સનાતનધર્મ	...	...	...	૦-૧-૦
પિથવાવિવાહસ્વર્ણનમ્	...	...	...	૦-૪-૦
શ્રીગિરિધરજીનાં વચનામૃત	...	...	...	૨-૦-૦

ટપાલ ખર્ચ જુદું.

મળવાનું ઠેકાણું:—

વિદ્યાવિભાગ—કાંકરોલી (મેવાડ).

॥ विजयते श्रीद्वारिकाः प्रभुः ॥

वैष्णवोनां नित्यकर्म.

प्रातःस्मरणम्.

सर्वं वैष्णवेभ्यो वडेलां चारथी पांच वाज्यानी अंदर
जगवुं जेधये. पडेलेथीज पोताना शयनगृहमां श्रीठाकुरजुनु
सुंदर चित्र पधरावी राखवुं, કે જેથી જાગીને તરતજ
પ્રભુનાં દર્શન કરી શકાય. ત્યારબાદ નીચેના શ્લોકો ભણી
પ્રાતઃસ્મરણ કરવું.

શ્રીગોવર્ધનનાથપાદયુગલં હૃયંગવીનપ્રિયં
નિત્યં શ્રીમથુરાધિપં સુખકરં શ્રીવિકૃદેશં મુદા ॥
શ્રીમદ્દારવતીશગોકુલપતી શ્રીગોકુલેન્દુ વિભું
શ્રીમન્મન્મથમોહનં નટવરં શ્રીબાલકૃષ્ણં હૃલજે ॥૧॥

(અર્થ—શ્રીનાથજી, શ્રીનવનીતપ્રિયાજી, શ્રીમથુરેશજી,
શ્રીવિકૃલનાથજી, શ્રીદ્વારિકાધીશજી, શ્રીગોકુલનાથજી,
શ્રીગોકુલચંદ્રમાજી, શ્રીમદનમોહનજી, શ્રીનટવરલાલ અને
શ્રીબાલકૃષ્ણજી, એમનું હું સેવન કરું છું.)

શ્રીમદ્વલ્લભવિકૃલૌ ગિરિધરં ગોવિંદરાયાભિધં
શ્રીમદ્બાલકૃષ્ણગોકુલપતી નાથં રઘુણંસ્તથા ॥
એવું શ્રીચંદુનાયકં કિલ ધનશ્યામં ચ તદ્દંશબ્દ
કાલિન્દીં સ્વશુરુ ગિરિં શુરુવિભું સ્વીયપ્રભૂંચ્ચ સ્મરેત્ ॥

(અર્થ:—શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગુણાંકજી, શ્રીગિરિધરજી, શ્રીગોવિંદરાયજી, શ્રીબાલકૃષ્ણજી. શ્રીગોકુલનાથજી, શ્રીરઘુનાથજી, શ્રીયદુનાથજી, શ્રીધનશ્યામજી એમનો સમસ્ત વંશ શ્રીવલ્લભકુલ, શ્રીયમુનાજી; પોતાના ગુરુદેવ, શ્રીગિરિરાજજી, શ્રીદાઉદયાલ અને પોતાને માથે બિરાજતા પ્રભુ એ બધાનું સ્મરણ કરવું.)

શ્રીયમુનાજીની સ્તુતિ.

શ્રીયમુનાજી તિહારો દરસ મોહિ ભાવે,
શ્રીગોકુલકે નિકટ બહુત હો, લહરનકી છબ આવે. શ્રી.
દુઃખહરની સુખદેની શ્રીયમુનાજી, જે જન પ્રાત ઉઠ નહાવે;
મદનમોહનજૂકી ખરી યે પીયારી, પટરાની જૂ કહાવે. શ્રી.
વૃંદાવનમેં રાસ રચ્યો હે, મોહન મુરલી બજાવે;
સૂરદાસ પ્રભુ તિહારે મિલનકો બેઠ બિમલ જસ ગાવે. શ્રી.

શ્રીયમુનાજીનું સ્મરણ કર્યા બાદ પોતપોતાના શ્રીગુરુદેવનું સ્મરણ કરવું. આટલું સ્મરણ બિછાનામાંજ કર્યા બાદ, પુત્રપુત્રીઓએ પોતાનાં માતાપિતાને ‘ જયશ્રીકૃષ્ણ ’ કહીને પ્રણામ કરવા. સ્ત્રીવર્ગે પોતાનાં સાસુસસરા અને વૃદ્ધ વડીલો તરફ ઉપર મુજબ વર્તવું જોઈએ.

વૈજ્ઞાનિક વિચાર—પ્રાતઃકાળનો શુદ્ધ પવન મન, બુદ્ધિ અને શરીરને આરોગ્ય કરનારો છે. વિદ્યાર્થીઓએ તો વહેલું જાગીનેજ વિદ્યાભ્યાસ કરવો ઘટે. પ્રાક્ષમુહૂર્ત (સૂર્યોદય પહેલાં લગભગ દોઢ કલાકના સમય)માં એકજ

કલાકના સમયમાં લણેલું ગોખેલું અને વિચારેલું ખપોરના ચાર કલાકની ખરોખરી કરી શકે. છે.

મલશુદ્ધિ—પ્રાતઃસ્મરણ કરી, ખિછાતું વ્યવસ્થિત કરી, જલથી મ્હોદું ઘોઇ, દિશાજંગલ માટે જવું. બનતાં સુધી ખુદી હવામાં દિશાજંગલ જવાય તો વધારે સારું. જલનું પાત્ર લઇનેજ ખરચુ જવું, ક્યારે પણ પાત્ર વિના ન જવું. શોચથી નિવૃત્ત થઇને, અને લઘુશંકા કર્યા પછી પણ મૂત્રેન્દ્રિયને જલથી સાફ કરવી. ડાબો હાથ પાંચ વખત માટીથી ઘોયા બાદ બન્ને હાથ પણ પાંચ વખત માટીથી શુદ્ધ કરવા ત્યાર બાદ ૧૨ ખાર કેગળા કરી મુખશુદ્ધિ કરવી. પછી માટી વતી પગને સાફ કર્યા પછી હાતણુ કરવું. ખાવળ, લીમડા, અંધેડા અને ખાખરાનાં હાતણુ પવિત્ર અને ક્ષાયદાકારક છે.

વૈજ્ઞાનિક વિચાર—શરીરની અંદર રહેલાં મલિન પરમાણુઓ શોચદ્વારા નાશ પામે છે. તે વખતનાં પરમાણુઓ શરીરને હાનિ ન પહોંચાડે તેટલા માટે હાથપગને મૃત્તિકાથી શુદ્ધ કરવામાં આવે છે. તેમજ શોચ વખતે પહેરેલાં વસ્ત્રો પણ ઘોવાંજ જોઇએ. આવી રીતે શુદ્ધ થવાથી શારીરિક અને :માનસિક બંન્ને સારા પ્રમાણમાં વધે છે. કેટલાએક મનુષ્યો શોચ જવાની ઇચ્છા હોય તો પણ નહાવાને લીધે કે આગસથી જતા નથી તે ઘણુંજ નુકશાનકારક છે. હાતણુ કરવાથી મ્હોઢાંના તમામ રોગો નિવૃત્ત થાય

છે. દાંતની શુદ્ધિ ન થવાથી દુર્ગન્ધ અને આગરૂના રોગો થવાથી હૃદયમાં કમળેરી પેદા થાય છે.

સ્નાન.

પુष्કરાવાનિ તીર્થાનિ ગંગાયાઃ સરિતસ્તથા ।

આગચ્છન્તુ પવિત્રાણિ સ્નાનકાલે સદા મમ ।

આ શ્લોક બોલી સ્નાન કરવું.

શૌચાદિથી પરવાર્યા બાદ સ્નાન કરવું જોઈએ. તળાવ કે નદીમાં સ્નાન સહુથી ઉત્તમ ગણાય છે. હૃતેના અભાવમાં કૂવા વાવડીથી ચલાવી લેવું જોઈએ. સ્નાન કરતી વખતે પણ કોગળા કરવા. શરીરનો કોઈપણ ભાગ કે પહેરેલું વસ્ત્ર કોરું ન રહી જાય તે માટે સાવચેતી રાખવી. સ્નાન કરતી વેળા વાતચિત્ત ન કરાય. બાદ ધોયલું વસ્ત્ર અગર રેશમીવસ્ત્ર પહેરીને મંગળાચરણ અને યમુનાદિકનો પાઠ કરતા રહેવું.

શ્રીકૃષ્ણાય નમઃ ॥ શ્રીગોપીજનવલ્લભાય નમઃ ॥

શ્રીમહાચાર્યચરણકમલેભ્યો નમઃ ॥

શ્રીગુસૌમ્યપરમહયાલવે નમઃ ॥

ચિંતાસંતાનહંતારો યત્પાદાંબુજરેણુવઃ ॥

સ્વીયાનાં તાન્નિજનચાર્યાનિ પ્રણુમામિ મુહુર્મુહુઃ ॥૧॥

યદનુશ્વૃતો જંતુઃ સર્વદુઃખાતિગો ભવેત્ ।

તમહં સર્વદા વંદે શ્રીમદ્વલ્લભનંદનમ્

॥૨॥

॥ અથ શ્રીયમુનાષ્ટકમ્ ॥

નમામિ યમુનામહં સઠલસિદ્ધિદેતું મુદા, મુરારિપદ-
 પંકજસ્કુરહમંદરેણુકટામ્ ॥ તટસ્થનવકાનનપ્રકટમોહપુષ્પાં-
 ધુના, મુરાસુરસુપૂજિતસ્મરપિતુઃ શ્રિયં જિજ્ઞતીમ્ ॥૧॥
 કલિંદગિરિમસ્તકે પતહમંદપૂરોજ્જવલા, વિલાસગમનોદ્ધ-
 સત્રપ્રકટગંડશૈલોજ્જતા ॥ સઘોષગતિદંતુરા સમધિરૂઢદોલોત્તમા,
 મુકુંદરતિવર્ધિની જયતિ પદ્મખંધોઃ સુતા ॥૨॥ ભુવં ભુવન-
 પાવનીમધિગતામનેકસ્વનૈઃ પ્રિયાભિરિવ સેવિતાં શુકમયૂર-
 હંસાદિભિઃ ॥ તરંગભુજકંઠણુપ્રકટમુક્તિઝાવાલુકાનિતંબ-
 તટસુન્દરીં નમત કૃષ્ણતુર્યપ્રિયામ્ ॥૩॥ અનંતશુભ્રભૂષિતે
 શિવવિરંચિદેવસ્તુતે ધનાધનનિભે સદા ધ્રુવપરાશરાભીષ્ટદે ॥
 વિશુદ્ધમથુરાતટે સઠલગોપગોપીવૃતે કૃપાજલધિસંશ્રિતે મમ
 મનઃ સુખં ભાવય ॥ ૪ ॥ યયા ચરણપદ્મજ મુરારિપોઃ
 પ્રિયંભાવુકઃ સમાગમનતોભવત્સઠલસિદ્ધિદા સેવતામ્ ॥
 તયા સઠશતામિયાત્કમલજસપત્નીવ યત્ હરિપ્રિયકલિંદયા
 મનાસ મે સદા સ્થીયતામ્ ॥૫॥ નમોસ્તુ યમુને
 સદા તવ ચરિત્રમત્યહ્ભુતં ન જાતુ યમયાતના ભવતિ
 તે પયઃપાનતઃ ॥ યમોપિ ભગિનીસુતાન્ કથમુ-
 હંતિ દુષ્ટાનપિ પ્રિયે ભવતિ સેવનાત્તત્ હરેર્થથા
 ગોપિકાઃ ॥૬॥ મમાસ્તુ તવ સન્નિધૌ તનુનવત્વમેતાવતા
 ન દુલ્ભતમા રતિમુરારિપૌ મુકુંદપ્રિયે ॥ અતોસ્તુ તવ
 લાલના સુરધુની પરં સંગમાત્ તવૈવ ભુતિ કીર્તિતા ન તુ

કદાપિ પુષ્ટિસ્થિતૈઃ ॥૭॥ સ્તુતિ તવ કરૌત કઃ કમલજ-
સપત્નિ પ્રિયે હરેર્યદનુસેવયા ભવતિ સૌખ્યમામૌક્ષતઃ ॥
ધયં તવ કથાધિકા સકલગોપિકાસંગમઃ સ્મરશ્રમજલાણ્મુખિઃ
સકલમાત્રજૈઃ સંગમઃ ॥૮॥ તવાષ્ટકમિદં મુદા પઠતિ સૂરસુતે
સદા સમસ્તદુરિતક્ષયો ભવાત વૈ મુકુન્દે રતિઃ ॥ તથા
સકલસિદ્ધયો મુરરિપુશ્ચ સંતુષ્યતિ સ્વભાવાવજયો ભવદ્દતિ
વલ્લભઃ શ્રીહરેઃ ॥ ૬ ॥ ઇતિ શ્રીમદ્દક્ષિણાચાર્યવિરચિત
શ્રીયમુનાષ્ટકં સંપૂર્ણમ્.

તિલકવિધિ—ત્યારબાદ વૈષ્ણવોએ એક પવિત્ર
આસન ઉપર બેસી, પ્રસાદી કુંકુમથી તિલક કરવું અને
ચરણામૃત લેવું.

દણ્ડાકારં લલાટે સ્યાત્પદ્માકારં તુ વક્ષસિ ।

વેણુપત્રનિભં બાહોરન્યદીપાકૃતિ સ્મૃતમ્ ॥

કપાળમાં ઊર્ધ્વપુંડ્ર કરવું, હૃદય ઉપર કમળની માફક
તિલક કરવું, ખન્ને ગાહુમૂળ ઉપર વાંસના પત્રના જેવું
કરવું. અને આ સિવાયનાં દરેક સ્થળે દીવાની આકૃતિવાળાં
તિલક કરવા, તિલક કરતી વખતે નીચેનાં મહાવાક્યો
બોલતાં જવાં:—

૧ લલાટે કેશવાય નમઃ કપાળમાં ઊર્ધ્વપુંડ્ર કરવું.

૨ નાભૌ નારાયણાય નમઃ ડુંટી ઉપર દીપાકૃતિ તિલક કરવું.

૩ હૃદયે માધવાય નમઃ હૃદય ઉપર.

૪ કમળે ગોવિન્દાય નમઃ કમળ ઉપર.

- ૫ દક્ષિણકટયાં વિષ્ણુવે નમઃ જમણી કમર ઉપર.
 ૬ દક્ષિણબાહૈ મધુસૂદનાય નમઃ જમણી ભુજ ઉપર.
 ૭ દક્ષિણકર્ણમૂલે ત્રિવિક્રમાય નમઃ જમણા કાનની નીચે.
 ૮ વામકટયાં વામનાય નમઃ ડાબી કમર ઉપર.
 ૯ વામબાહૈ શ્રીધરાય નમઃ ડાબી ભુજ ઉપર.
 ૧૦ વામકર્ણમૂલે હૃષીકેશાય નમઃ ડાબા કાનની નીચે.
 ૧૧ પૃષ્ઠે પદ્મનાભાય નમઃ પીઠ ઉપર.
 ૧૨ મંસ્તકે હામોદરાય નમઃ મસ્તક ઉપર.

તિલક એ આપણા શ્રીઠાકોરજીનાં ચરણનું ચિન્હ છે. પ્રભુની ભક્તિ કરનારાઓએ તો કદાપિ તિલક વિના રહેવું નહીં. ઉર્ધ્વપુંડ્ર તિલક કર્યા સિવાય જો કેાઈ દિવ (જનોઈ-વાળો માણસ) પિતૃઓનું શ્રાદ્ધ પણ કરે તો તે નિષ્ફળ થાય છે. આવી રીતે શાસ્ત્રકારોની છડેચોક આજ્ઞા છે. ભક્તોને તો પ્રભુનાં ચરણકમળની સેવાથી અમોલ આનંદ ઉપજે છે, હું અને મારું આવા સંસારથી છૂટા થવા માટે પ્રભુનાં ચરણની કૃપા સિવાય બીજો સરલ માર્ગ એકેય નથી. હું શ્રીકૃષ્ણચંદ્રપ્રભુનો દાસ છું, ભક્ત છું, આવી ભાવના નિરંતર રહે તે માટે સર્વ વૈષ્ણવોએ પ્રભુના ભક્તના પરવાનાની માફક નિત્ય તિલક કરવું જ જોઈએ.

વૈજ્ઞાનિક વિચાર—મનુષ્યની વિચાર શક્તિ અને બુદ્ધિબલ મસ્તકમાં રહે છે. તેમ સમગ્ર શરીરની પ્રતિભા અને તેજ કપાળમાં અને નેત્રમાં રહે છે. શુદ્ધ સાર્વિક

બુદ્ધિ અને સદ્વિચારથી મનુષ્યનું તેજ વધે છે, તેવાં દિવ્ય તેજ વધારવાની શક્તિ શ્રીહરિના ચરણકમળમાંજ રહેલી છે. તેટલા સાફ કપાળમાં પ્રભુચરણના આકારવાળું તિલક કરવું અને પોતાનાં નેત્ર ઉપર ચરણામૃત લગાડવાનો ઉત્તમ વિધિ છે. તિલક અને ચરણામૃત સિવાય સંસારબંધનથી છૂટવાની ઇચ્છા રાખવીજ નાહ.

મુદ્રાધારણ—ગોપીચંદનથી શંખ, ચક્ર, ગદા પદ્મ સંપ્રદાય તથા નામમુદ્રા એ છ મુદ્રાથી છાપાં કરવાં. કપાળમાં બાહુ ઉપર અને વક્ષઃસ્થળ ઉપર ખાસ મુદ્રાઓ કરવી. ભગવાનનાં આયુધો આપણી રક્ષા કરે છે તેવી ભાવના કરવી.

કંઠી—વૈષ્ણવે તુલસીની કંઠી તો નિત્ય ધારણ કરેલી હોવીજ જોઈએ. પ્રાણજ્ઞ જેમ જનોઈ વિના ન રહી શકે, તેમ વૈષ્ણવોને કંઠી વિના નજ આલે. ઉત્તમોત્તમ કંઠી તુલસીની છે. સવારમાં ઉઠીને પણ કંઠીનાં દર્શન કરવાથી આખો દિવસ આનંદમાં જાય છે. જેમ ઉત્તમ ભક્ત શ્રીગોપીજનનાં હૃદયમાં પ્રભુનાં ચરણારવિંદના પધરાવવાથી દિવ્ય આનંદ થાય છે, તેવી રીતે વૈષ્ણવોના હૃદયમાંના ત્રણ પ્રકારના તાપની નિવૃત્તિ કંઠીથી થઈ શકે છે. શાસ્ત્રકારો પણ મુક્તકંઠે કહે છે:—

તુલસીકાષ્ઠમાલાભિર્ભૂષિતઃ પુણ્યમાચરેત્ ।

પિતૃણાં દેવતાનાં ચ કૃતં કોટિગુણં કલૌ ॥

(તુલસીજીની કંઠીથી શણગારેલો કોઈ પણ મનુષ્ય, જે કંઈ પુણ્ય કરે છે, તેમ દેવતા અને પતૃઓનાં પૂજનાદિ કરે છે, તેનું ફળ તેને કરોડગણું મળે છે.)

વૈજ્ઞાનિક વિચાર—યુરોપ દેશના મહાન્ તત્ત્વવેત્તાઓએ પણ આપણા ધર્મકાર્યમાં વપરાતી પવિત્ર વસ્તુઓમાંથી તુલસી, દર્ભ અને પંચગવ્ય (ગાયનું દૂધ, દહીં, ઘૃત, છાંણ અને મૂત્ર) ની વખતોવખત પ્રશંસા કરી છે. માખી જેવી ઝહુરી વસ્તુ પણ પ્રમાદથી પેટમાં ગઈ હોય અને તુલસીજીનાં આઠ દશ દલ (પાન) લવિંગ સાથે લેવામાં આવે તો દરેક વિકાર અને શરીરનો વ્યાધિ દૂર થાય છે. મેલેરીયા જેવા ભયંકર તાવનાં પરમાણુઓ તો તુલસીની હવાથી રહીજ શકતાં નથી. દરેક વૈષ્ણવોએ તુલસીનું વૃક્ષ જરૂર રાખવું. આપણે ત્યાં શ્રીઠાકોરજીને ભોગ ધરાવતી વખતે પણ તુલસીદલ પધરાવવામાં આવે છે. જેથી અલૌકિક સિદ્ધિની સાથે અન્નાદિકના લૌકિક વિકાર પણ દૂર થઈ જાય છે. મનુષ્યના સમગ્ર શરીરમાં સુખ દુઃખ અનુભવવાનું સ્થળ ફક્ત એક હૃદય છે. હૃદય સુધી સ્પર્શ કરનારી કંઠીના ધારણ કરવાથી પ્રભુના ભક્તો કોઈ અલૌકિક આનંદ અનુભવે છે.

સંધ્યાવંદન—બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવોએ અગર જનોઈવાળા વૈષ્ણવોએ સ્નાન કરી તિલકમુદ્રા કર્યા પછી પોતપોતાની શાખા અનુસાર સંધ્યા કરવી, વેદ ખાસ આજ્ઞા કરે છે

અહરહઃ સન્ધ્યામુપાસીત કે દિનતિએ તો દરરોજ સંધ્યા કરવી. સવારે, ખપેરે અને સાંજરે, ત્રણ વખત સન્ધ્યા કરવાનો વિધિ છે. પ્રાતઃકાળમાં તો તારા દેખાતા હોય ત્યારે સંધ્યા કરવી. એટલે સૂર્યોદય પહેલાં પોતાના નિત્યકર્મથી નિવૃત્ત થવું જોઈએ. ત્યારબાદ સેવા-જપ વગેરેથી પહોંચી પિતૃતર્પણ દેવતર્પણ મનુષ્યતર્પણ કર્યા બાદ શ્રીઠાકોરજીને લોગ ધરાવેલા ચોખા વતી વૈશ્વદેવચક્ષ કરવો. ગોત્રાસ અને અતિથિત્રાસ કઠાવીને પછી બ્રાહ્મણ વૈષ્ણવોએ મહાપ્રસાદ લેવો.

સેવા-જપ—તિલક ચરણામૃતનો વિધિ પૂરો થયા બાદ, પોતાની સામે એક સુંદર સિંહાસન ઉપર શ્રીઠાકોરજીનું ચિત્ર પધરાવી ચરણસ્પર્શ કરી એકાદ ગુંજની માળા ને મુકુટ ધરાવી મિશ્રીલોગ કરવો (જળની ઝારી ધરવાની ઇચ્છા હોય તો અપરસમાં રહીને જળ ભરેલું હોય તોજ તેવી સેવા કરવી, નહિતર મિશ્રીલોગથી સંતોષ માનવો.) ચરણમાં તુલસીદલ સમર્પતાં કૃષ્ણાશ્રયનો પાઠ કરવો.

શ્રીકૃષ્ણાશ્રયઃ

સર્વભાગેષુ નષ્ટેષુ કલૌ ચ ખલધર્મિણિ । પાપહૃત-
પ્રચુરે લોકે કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ ॥ ૧ ॥ મ્લેચ્છાકાન્તેષુ
દેશેષુ પાપૈકનિલયેષુ ચ । સત્પીડાવ્યઞ્ચલોકેષુ કૃષ્ણ એવ
ગતિર્મમ ॥ ૨ ॥ ગંગાદિતીર્થવર્યેષુ દુષ્ટૈરેવાવૃતેષ્વિહ ।

તિરોહિતાધિદૈવેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ ॥ ૩ ॥ અહંકાર-
 વિમૂઢેષુ સત્સુ પાપાનુવર્તિષુ । લાભપૂજાર્થચત્તનેષુ કૃષ્ણ એવ
 ગતિર્મમ ॥ ૪ ॥ અપરિજ્ઞાનનષ્ટેષુ મંત્રેષ્વત્રતયોગિષુ ।
 તિરોહિતાર્થદૈવેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ ॥ ૫ ॥ નાનાવાહ-
 વિનષ્ટેષુ સર્વકર્મવ્રતાદિષુ । પાપકૈકપ્રચત્તનેષુ કૃષ્ણ એવ
 ગતિર્મમ ॥ ૬ ॥ અજ્ઞમિલાદિદોષાણાં નાશકોનુભવે સ્થિતઃ ।
 જ્ઞાપિતાખિલમાહાત્મ્યઃ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ ॥ ૭ ॥ પ્રાકૃતાઃ
 સકલા દેવા ગણિતાનંદકં બૃહત્ । પૂર્ણાનંદો હરિસ્તસ્મા-
 ત્કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ ॥ ૮ ॥ વિવેકધૈર્યભક્ત્યાદિરહિતસ્ય
 ।વશેષતઃ । પાપાસકતસ્ય દીનસ્ય કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ ॥ ૯ ॥
 સર્વસામર્થ્યસહિતઃ સર્વત્રૈવાખલાર્થકૃત્ । શરણુસ્થસમુદ્ધારં
 કૃષ્ણં ।વજ્રાપયામ્યહમ્ ॥ ૧૦ ॥ કૃષ્ણાશ્રયમિદં સ્તોત્રં યઃ
 પઠેત્કૃષ્ણસંનિધૌ । તસ્યાશ્રયો ભવેત્કૃષ્ણ ઇત શ્રીવલ્લભોડપ્ર-
 વીત્ ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યવિરચિતં શ્રીકૃષ્ણાયશ્ર-
 સ્તોત્ર સંપૂર્ણમ્ ॥

પાઠ થઈ ગયા બાદ (શ્રીકૃષ્ણુઃ શરણું મમ)
 અષ્ટાક્ષરની ત્રણ માળા તો જરૂર કરવી. જપ કરતી વખતે
 જો કે આપણું મન કંઈ કંઈ મનોરથોના મહેલોમાં ભટકતું
 રહેશે, તો પણ ક્રમેક્રમે અભ્યાસ કરી, મનના વેગને
 પોતાના કબજામાં રાખી પ્રભુપરાયણ કરવું. મારી રક્ષા
 કરનાર શ્રીકૃષ્ણુચ દ્ર પ્રભુ જ છે આવા પ્રકારની ભાવના
 જપ કરતી વેળાએ રાખવી.

જીવ પોતાના સ્વાર્થી સુખમાં પરોવાઈ જતાં, નિત્ય અને નિર્ગુણ સુખ આપનારાં પ્રભુભજનને ભૂલી જાય છે. સ્ત્રી પુત્ર બન્ધુ ધન રાજ્ય મારી રક્ષા કરે છે, અને કરશે તેમ માને છે પરંતુ સ્ત્રીપુત્રાદિક તો પરાધીન અને સ્વાર્થી પરાયણ છે, કેઈ પણ પોતાના ખ્યારા જીવનું ભલું કરી શકતું નથી. જીવમાત્રના સાચા અને સમર્થ રક્ષક તો એક શ્રી કૃષ્ણજ છે તેથી વૈષ્ણવોએ નિત્ય અષ્ટાક્ષર મંત્રનો જપ કરવો.

ગુરુસેવા—જપ કર્યાબાદ શ્રીગુરુદેવનું પણ સ્મરણ કરવું. સર્વોત્તમસ્તોત્રનો પાઠ કરવો. તે વખતે શ્રીવલ્લભાધીશ્વરપ્રભુનાં ચરણકમળમાં ચિત્તને પરોવી દેવું જોઈએ. શાસ્ત્રમાં ગુરુદેવનું સ્થાન સર્વોત્તમ છે. ગુરુની કૃપા સિવાય પ્રભુની સેવાનો માર્ગ સમજાતો નથી.

यस्य देवे परा भक्तिर्यथा देवे तथा गुरौ ।

तस्यैते कथिता ह्यर्थाः प्रकाशन्ते महात्मनः ॥ श्रुतिः ॥

(જેને કેઈ પણ પોતાના ઇષ્ટદેવમાં જેવી ભક્તિ હોય તેવીજ ભક્તિ તેણે ગુરુદેવમાં પણ રાખવી. ગુરુમાં નિષ્ઠાવાળા પુરુષનેજ શાસ્ત્રમાં બતાવેલી સિદ્ધિઓ ફળે છે)

શ્રીસર્વોત્તમસ્તોત્ર.

પ્રાકૃતધર્માનાશ્રયમપ્રાકૃતનિખિલધર્મરૂપમિતિ । નિગ-
મપ્રતિપાદ્યં યત્તદ્ધૃદ્ધં સાકૃતિ સ્તૌભિ ॥ ૧ ॥ કલિકાલત-

મશ્છમદૃષ્ટિવાદિદુષામપિ । સંપ્રત્યવિષયસ્તસ્ય માહાત્મ્યં સમ-
 ભૂદ્ ભુવિ ॥ ૨ ॥ દયયા નિજમાહાત્મ્યં કરિષ્યન્પ્રકટં હુરિઃ
 વાણ્યા યદા તદા સ્વાસ્થ્યં પ્રાદુભૂતં ચકાર હિ ॥ ૩ ॥
 તદુક્તમપિ દુર્બોધં સુબોધં સ્યાદથા તથા । તન્નામાષ્ટોતર-
 શતં પ્રવક્ષ્યામ્યખિલાઘણ્ણત્ ॥ ૪ ॥ ઋષિરશ્નિકુમારસ્તુ નામ્નાં
 છંદો જગત્યસૌ । શ્રીકૃષ્ણાસ્યં દેવતા ધ્ય યીજં કારુણિકઃ
 પ્રભુઃ ॥૫॥ વિનિયોગો ભક્તિયોગપ્રતિબંધવિનાશને । કૃષ્ણા-
 ધરામૃતાસ્વાદસિદ્ધિરત્ર ન સંશયઃ ॥૬॥ આનંદઃ પરમાનંદઃ
 શ્રીકૃષ્ણાસ્યં કૃપાનિધિઃ । દૈવોદ્ધારપ્રયત્નાત્મા સ્મૃતિમાત્રાતિ-
 નાશનઃ ॥ ૭ ॥ શ્રીભાગવતગૂઢાર્થપ્રકાશનપરાયણુઃ । સાકાર-
 બ્રહ્મવાદૈકસ્થાપકો વેદપારગઃ ॥૮॥ માયાવાદનિરાકર્તા સર્વવા-
 દનિરાસકૃત્ । ભક્તિમાર્ગાજ્ઞમાર્તઙઃ સ્ત્રીશૂદ્રાદ્યુદ્ધૃતિક્ષમઃ
 ॥૯॥ અંગીકૃત્યૈવ ગોપીશવદ્ભીકૃતમાનવઃ । અંગીકૃતૌ સમર્થાદો
 મહાકારુણિકો વિભુઃ ॥ ૧૦ ॥ અદેયદાનદક્ષશ્ચ મહોદારચરિ-
 ત્રવાન્ । પ્રાકૃતાનુકૃતિવ્યાજમોહિતાસુરમાનુષઃ ॥૧૧॥ વૈશ્વા-
 નરો વલ્લભાખ્યઃ સદ્ગુણો હિતકૃત્સતામ્ । જનશિક્ષાકૃતે કૃષ્ણ-
 ભક્તિકૃન્નિખિત્તેષ્ટદઃ ॥ ૧૨ ॥ સર્વલક્ષણુસંપન્નઃ શ્રીકૃષ્ણ-
 જ્ઞાનદો ગુરુઃ । સ્વાનંદતુંદિલઃ પદ્મહલાયતવિલોચનઃ ॥૧૩॥
 કૃપાદગ્ધૃષ્ટિસંહૃષ્ટદાસદાસીપ્રિયઃ પતિઃ । રોષદ્દૃષ્ટાતસંહુષ્ટ-
 ભક્તદ્વિદ્ ભક્તસેવિતઃ ॥ ૧૪ ॥ સુખસેવ્યો દુરારાધ્યો દુર્લ-
 ભાંઘિસરોરુહઃ । ઉચ્ચપ્રતાપો વાક્રસીધુપૂરિતાશેષસેવકઃ ॥ ૧૫ ॥
 શ્રીભાગવતપીયૂષસમુદ્રમથનક્ષમઃ । તત્સારભૂતરાસસ્ત્રીભાવપૂ-

रितविश्रुतः ॥१६॥ सान्निध्यमात्रदत्तश्रीकृष्णप्रेमा वितुष्टितः
 रासलीलैकतात्पर्यः कृपयैतत्कथाप्रदः ॥ १७ ॥ विरहानुभवैका-
 र्थसर्वत्यागोपदेशकः । लङ्क्याचारोपदेशः च कर्ममार्गप्रवर्त्तिकः
 ॥ १८ ॥ यागादौ लङ्कितमार्गेऽसाधनत्वोपदेशकः । पूर्णानन्दः
 पूर्णकामो वाक्पतिर्विष्णुधेश्वरः ॥ १९ ॥ कृष्णनामसहस्रस्य
 वक्ता लङ्कतपरायणः । लङ्क्याचारोपदेशार्थनानावाक्यनिर्मुक्तः
 ॥ २० ॥ स्वार्थोन्निजतामिलप्राणुप्रियस्तादृशवेष्टितः । स्वदासार्थ-
 कृताशेषसाधनः सर्वशक्तिधृक् ॥ २१ ॥ भुवि लङ्कितप्रथा-
 रैककृते स्वान्वयकृत्पिता । स्ववंशे स्थापिताशेषस्वमाहुतात्म्यः
 स्मयापहः ॥ २२ ॥ पतिव्रतापतिः पारलौकिकैहिकदानकृत
 निगूढहृदयोऽनन्यलङ्कतेषु स्थापिताशयः ॥ २३ ॥ उपासनादि-
 मार्गात्तमुग्धमोहनिवारकः । लङ्कितमार्गे सर्वमार्गवैलक्षण्यानु-
 भूतिकृत् ॥ २४ ॥ पृथक्शरणमार्गोपदेशः श्रीकृष्णदार्ढवित्
 प्रतिक्षणुनिकुञ्जस्थलीदारससुपूरितः ॥ २५ ॥ तत्कथाक्षिप्तमि-
 त्तस्तद्विस्मृतान्यो मन्त्रप्रियः । प्रियमन्त्रस्थितिः पुष्टिलीलाकर्ता
 रहःप्रियः ॥ २६ ॥ लङ्कतेऽष्टापूरकः सर्वाज्ञातलीलोतिमोहनः
 सर्वासक्तो लङ्कतमात्रासक्तः पतितपावनः ॥ २७ ॥ स्वयशोगान-
 संहृष्टहृदयालोमविष्टरः । यशःपीयूषलहरीप्लावितान्यरसः
 परः ॥ २८ ॥ लीलामृतसार्द्धीर्द्रिकृतामिलशरीरभृत् । गोवर्द्धन-
 स्थित्युत्साहस्तल्लीलाप्रेमपूरितः ॥ २९ ॥ यज्ञलोक्ता यज्ञकर्ता
 चतुर्वर्गविशारदः । सत्यप्रतिज्ञस्त्रिगुणातीतो नयविशारदः
 ॥ ३० ॥ स्वकीर्तिवर्द्धनस्तरवसूत्रभाष्यप्रदर्शकः । मायावादाभ्य-

તૂલામિષ્રક્ષવાદનિરૂપકઃ ॥ ૩૧ ॥ અપ્રાકૃતાડખિલાકદપભૂષિતઃ
 સહજસ્મિતઃ । ત્રિલોકીભૂષણું ભૂમિભાગ્યં સહજસુંદરઃ
 ॥ ૩૨ ॥ અશેષભક્તસંપ્રાર્થ્યચરણાબ્જરજોધનઃ । ઇત્યાનંદ-
 નિધેઃ પ્રોક્તં નામ્નામષ્ટોત્તરં શતમ્ ॥ ૩૩ ॥ શ્રદ્ધાવિશુદ્ધબુ-
 દ્ધિર્યઃ પઠત્યનુદિનં જનઃ । સ તદેકમનાઃ સિદ્ધિમુક્તાં
 પ્રાપ્નોત્યસંશયમ્ ॥ ૩૪ ॥ તદપ્રાપ્તૌ વૃથા મોક્ષસ્તદાપ્તૌ
 તદ્ગતાર્થતા । અતઃ સર્વોત્તમં સ્તોત્રં જપ્ત્યં કૃણુરસાર્થિભિઃ

॥ ઇતિ શ્રીમદગ્નિકુમારપ્રોક્તં સર્વોત્તમસ્તોત્રં સંપૂર્ણમ્ ॥

મહાપ્રસાદ.

મહાપ્રસાદ—કેટલાંક મનુષ્યો પ્રાતઃકાળમાં ઉઠીને તુરતજ ચાહના પ્યાલાની ઉપાસના કરે છે ! ચાહનું પીણું શરીરમાં કેટલું ભયંકર નુકશાન કરે છે તેમ લોહી અને ધાતુઓનું પાણી કરે છે, તેનો હિસાબ ચાહ પીનારાએ કરવો રહ્યો. જો બહુજ ભૂખ લાગતી હોય તો સ્નાન સેવાથી નિવૃત્ત થઇ, પહેલું તો આપણા મંદિરમાં શ્રીજીનાં મંગળાઆર્તિનાં દર્શન કરવા જવું. કોઈપણ એક મંદિરે દર્શન કર્યા બાદ ગાયનું દૂધ જેટલું રુચે તેટલું સુખેથી પીવું. મહાપ્રસાદ લેવાનો સમય પણ એક નિયત કરવો. શ્રીઠાકોરજીને ભોગ ધરાવીને મહાપ્રસાદ લેવામાં આવે તો તેનાથી બીજું એકેય ઉત્તમ નથી, પરંતુ ગૃહજંજાળથી તેમ કદાચ ન બની શકે તો સવારે શ્રીઠાકોરજીને જે મિશ્રી-તુલસી ધરાવાય છે, તેમાંથી જરાજરા દરેક રસોઇમાં પધરાવી પ્રસાદ લેવો. પ્રસાદનો પદાર્થ સાત્ત્વિક હોવો જોઈએ. ક્યારે પણ વિદેશી ખાંડ સાકરનો ઉપયોગ નજ કરવો. કેટલાંએક બાળકો અને મ્હોટાં માણસોને પણ સ્કુલમાં, બજારમાં હરતાંફરતાં કંઈ વેંચાતી ચીજ લઇ આવવાનું મન થાય છે, અગર તો 'મહાબ્રષ્ટ' અનેક રોગોને ઉત્પન્ન કરનારી હોટલનાં એઠાં કાચના ઠીકરામાં ચાહ પીવાની અને ભજ્યાં ખાવાની યુરી આદત હોય છે, તે બહુજ ખરાબ છે. વૈજ્ઞવોએ તો ક્યારે પણ આવાં ભયંકર ચવાણાં અને પીણાંનો ઉપયોગ નજ કરવો.

દૂધ, ઘી, ઘઉં, મગ, ચોખા વગેરે સાત્ત્વિક અન્ન કહેવાય છે. તેલ, મરચું, ખટાઇ, વગેરે તામસ છે. સાત્ત્વિક અન્ન ખાવાથી શરીરમાં કામ ક્રોધ વગેરે વિષયો શાંત રહે છે. તામસ અન્ન

ખાવાથી વિષયો વધતા જાય છે. તેનાં પરિણામે આસુરભાવ ઉત્પન્ન થાય છે. તેથી વૈષ્ણવોએ બનતાં સુધી સાત્ત્વિક જ ખોરાક લેવો.

ગૃહસ્થાશ્રમ જીવન—દરેક વૈષ્ણવોએ પોતાના ગૃહસ્થાશ્રમનું જીવન ધણુંજ સાદું અને સરલ રાખવાનું છે. પ્રભુપ્રેરણાથી જે જે કંઈ ધંધો રોજગાર મળે તેમાં પણ નીતિ અને સાદાઈથી વર્તવામાં કોઈ અદરશ લાભ જરૂર સમાયલો છે એમ સમજવું. પ્રસાદ લીધા પહેલાં તેમ પછી પણ પોતાના ધંધારોજગારમાં ખાસ લક્ષ્ય આપવાનું છે. તેમાં પણ જેના હૃદયમાં પ્રભુભક્તિ અને સદાચારનાં કિરણો ઝળકતાં હોય તેવા સજ્જનો સાથેજ વધારે પ્રમાણમાં પોતાનો સમય વ્યતીત કરવો જોઈએ. ધંધારોજગારને અંગે જોકે અનેક પ્રકારનાં સાત્ત્વિક રાજસ તામસ મનુષ્યો સાથે કામ પડે છે, પરંતુ તેમાં પણ પોતાની નીતિ અને સદાચારની અસર તે દરેક ઉપર પડવી જોઈએ. પોતાની આવકથી ખર્ચ ઓછું રાખવું. નકામા ખર્ચથી બહુજ સંભાળ રાખવી. કોઈપણ અતિથિ આવે તેનો યથાયોગ્ય સત્કાર કરવો. વચનમાં અમૃત રાખવું.

સાચંકાલ—સાંજરે પોતાના રોજગારથી પરવાર્યા બાદ ઓછામાં ઓછો એક કલાક તો ખાસ પવિત્ર હવામાં ફરવાનું રાખવું, જેથી શારીરિક વ્યાયામનો અર્થ પણ સચવાય, વાહનદ્વારા ફરવા કરતાં પેદલ ફરવું વધારે ફાયદાકારક છે. સાચંકાળે એક વખત શ્રીઠાકોરજીનાં દર્શન પણ કરવાં. સમગ્ર દિવસમાં સાંજસવાર બે વખત શ્રીઠાકોરજીનાં દર્શન કરવાંનો નિયમ તો રાખવાનોજ રહેો. ત્યારબાદ પ્રસાદ લીધા બાદ પોતાને ઘેર અગર મંડળી થતી હોય ત્યાં ભગવત્કથામાં ભાગ લેવો, ભગવદ્વાર્તામાં ધરની સાંસારિક કથની

નજ કરવી. મંદિરમાં અગર મંડળીમાં તો પત્ર મૂકતાંની સાથે જ અષ્ટાક્ષરનો જપ શરૂ થઈ જવો જોઈએ.

શયન—મંડળીમાંથી ઘેર આવી પોતાથી અને તેટલી પ્રભુનાં નામની માળા કરવી. ઓછામાં ઓછી આખા દિવસમાં દશ માળા તો કરવી જ જોઈએ. ભગવાનનાં હજાર નામ લેતાં વધારે વખત લાગવાનો ભય રાખવાનો નથી. પ્રભુનામ લીધા પછી અન્ય કોઈની પણ સાથે વાતચિત્ત ન કરતાં પ્રભુચિન્તન કરતાં કરતાં શયન કરવું.

જયશ્રીકૃષ્ણ—આપણે વૈષ્ણવો પરસ્પર મળીએ ત્યારે કે પત્રદ્વારા જયશ્રીકૃષ્ણ કરીએ છીએ. તેનું શું કારણ છે ? જયશ્રીકૃષ્ણ કરતી વેળા શી ભાવના થવી જોઈએ તે ખાસ જાણવાનું છે. જયશ્રીકૃષ્ણનો અર્થ હે શ્રીકૃષ્ણ પ્રભો આપનો જય થાઓ. આવી પ્રાર્થના કરવાનો છે. એટલે સંસારમાં જીવ તો હું અને મારું આવાં બંધનમાં કરોડો જન્મથી બંધાઈ ગયેલો છે તે બંધન દૂર કરવા માટે દરેક સમયે પ્રભુજ સર્વત્ર છે. તેવી ભાવના થવી જોઈએ. તેથી દરેક વ્યવહારમાં જે જે મનુષ્યો દ્વારા મમતા ભરેલો સંબંધ રાખવાનો સમય આવે ત્યારે જયશ્રીકૃષ્ણનું સ્મરણ કરી પ્રભુની ઇચ્છા અને અનેકવિધ લીલાની યાદગીરી કરવાની છે. પરિણામે પ્રભુમાં સર્વાત્મભાવ સાધી શકાય છે.

હંડવત્પ્રણામ—આપણે મંદિરમાં શ્રીઠાકોરજીનાં કે ગુરુશ્રીનાં દર્શન કરતી વેળા હંડવત્પ્રણામ કરીએ છીએ. તે વખતે એવા પ્રકારનો ભાવ રાખવાનો છે કે હે પ્રભો, કરુણાનિધાન, મારું કંઈ પણ સામર્થ્ય નથી. આપ સર્વસમર્થ છો. હું તો સંસારાસક્ત છું વિવેક, ધૈર્ય, આશ્રય વગેરેનું મારામાં કંઈ પણ નથી. અનંત પાપનો

કરનારો છું, હે પ્રભો, મારો ઉદ્ધાર કરનાર તો એક આપ જ છો. મને સદ્બુદ્ધિ આપ, સત્કર્મમાં પ્રેરનારો પણ આપ જ છો, આવી રીતે પોતાના દોષો પ્રભુ પાસે બોલી નાખી ભવિષ્યમાં તેવા દોષો ન થવા માટે કાળજી રાખવાની છે.

બ્રહ્મસંબંધ.

નાયમાત્મા પ્રવચનેન લભ્યો ન મેધયા ન बहुना શ્રુતેન ।

यमेवैष वृणुते तेन लभ्यः । तस्यैष आत्मा वृणुते तनुं स्वाम् ॥શ્રુતિઃ

વૈષ્ણવોએ બાહ્યાવસ્થાથી જ બ્રહ્મસંબંધ દીક્ષા ખાસ લેવી જોઈએ. બ્રહ્મ એટલે શ્રીકૃષ્ણચંદ્ર પ્રભુ, અને સંબંધ એટલે તેની સાથે દાસભાવથી જોડાઈ જવું તે; અર્થાત્ પરમકૃપાળુ ભગવાનની ભક્તિ કરવા માટે દાસત્વ પ્રાપ્ત કરવાની દીક્ષા તે બ્રહ્મસંબંધ કહેવાય છે, તે આપણા આચાર્યશ્રીદ્વારા જ થઈ શકે છે. જ્યાં સુધી બ્રહ્મસંબંધની દીક્ષા લીધી ન હોય ત્યાં સુધી પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવ તરીકેનો કોઈ પણ જાતનો જીવને અધિકાર નથી.

બ્રહ્મસંબંધનો અર્થ—હે ભગવન ! હજારો અને લાખો જન્મથી હું આપનાથી જૂદો પડ્યો છું. આપના વિયોગથી મને અનેક પ્રકારના તાપકલેશ થવા જોઈએ, તે તો સંસારમાં પડી જવાથી થતા નથી. સ્ત્રી, પુત્ર, મિત્ર, ધર, પૈસા વગેરેમાં મેં મ્હોટી મમતા ખાંધી છે અનેક મનોરથો કરી રહ્યા છું, પણ હે ભગવન ! ખરી રીતે તો તે દરેક સગાંવહાલાં થોડા વખતનાં અને સ્વાર્થ પૂરતા જ સ્નેહ બતાવી રહ્યા છે. સહ્યાં સગા અને રક્ષક તો આપ જ છો. હે પ્રભો ! હવેથી હું તો મારા દેહ માણુ મન અને ઇન્દ્રિયો

વગેરેની પ્રવૃત્તિ આપની સેવામાંજ રોકીશ. મારા તરીકે જેને માનું છું તે બધું આજથી આપનાં ચરણકમળમાં સમર્પું છું.

પુષ્ટિમાર્ગ—પોષણં તદનુગ્રહઃ શ્રીમદ્ભાગવતમાં પ્રભુના અનુગ્રહને પુષ્ટિ કહેલા છે. જે માર્ગમાં પ્રભુના અનુગ્રહથીજ ઔદિક પારલૌકિક સાધી શકાય તે પુષ્ટિમાર્ગ કહેવાય છે. પુષ્ટિમાર્ગમાં તો દરેક કાર્ય કરનારો પ્રભુનો અનુગ્રહ જ છે. તેમાં પુષ્ટિ પ્રવાહ મર્યાદા અને શુદ્ધપુષ્ટિ આમ ચાર પ્રકાર છે. પુષ્ટિમાર્ગમાં આવનારા જીવને કાળ, કર્મ કે સ્વભાવ પણ બાધ કરી શકતા નથી. અર્થાત્ ભગવાનનો અનુગ્રહ જે મનુષ્ય ઉપર હોય છે તેનું અનિષ્ટ કોઈ પણ કરી શકતું નથી, તેનું નામ પુષ્ટિમાર્ગ છે.

પ્રતોત્સવ—વૈષ્ણવોએ એકાદશી અને રામજયંતી નૃસિંહજયંતી, કૃષ્ણજયંતી, અને વામનજયંતીનાં વ્રત કરવાં જોઈએ, શરીરમાં પાંચ કર્મેન્દ્રિયો, પાંચ યાનેન્દ્રિયો અને મન એમ અગ્યાર ઇન્દ્રિયો મુખ્ય છે, તે દરેક ઇન્દ્રિયો પોતપોતાના વિષય તરફ મનુષ્યને ખેંચી જાય છે. બુદ્ધિમાન અને સદાચારી ભક્તો તો ઇન્દ્રિયોને આધીન થતા નથી બલકે તેને પોતાને કબ્જે કરે છે, તે અગ્યારેય ઇન્દ્રિયોના પ્રબળ દોષો એકાદશીનું વ્રત કરવાથી નષ્ટ થાય છે.

અન્યાશ્રયત્યાગ.

જગત્માં દેવીદેવતાઓ અનંત છે. છતાં આપણા પ્રભુ તો પરમબ્રહ્મ શ્રીકૃષ્ણભગવાન જ છે, આપણે ભગવાનના છીએ અને આપણા ભગવાન છે, તે સર્વેશ્વર પ્રભુને ચરણે આપણે આપણા સર્વસ્વનું નિવેદન કરી દીધું છે. તે તો ક્યારે પણ ભૂલવાનું નથી. નિવેદનં તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ ભગવાનના ભક્તોએ

આત્મનિવેદનને રોજ યાદ કરવાનું છે. કોઈ દિવસ પણ કોઈ દેવતાની નિન્દા નજ કરવી અને આપણા શ્રીકૃષ્ણપ્રભુમાં જરાય અવિશ્વાસ પણ નજ કરવો. રાવણ જેવાને બ્રહ્માસ્ત્રમાં અવિશ્વાસ થવાથી—હનુમાનજી છૂટા થઈ ગયા હતા. આપણા ઘેર વિવાહ વગેરે શાસ્ત્રીય સંસ્કારમાં અન્ય દેવની પૂજા કરવાનો પ્રસંગ આવે ત્યારે પણ બંને ત્યાંસુધી તો આપણા પ્રભુને સમર્પિત કરેલી વસ્તુનો જ ઉપયોગ કરવો. દ્રવ્યના ઉપયોગમાં પણ પ્રભુની સમક્ષ પ્રાર્થના કરી આજ્ઞા લઈને દરેક વ્યવહાર કરવો. અન્ય દેવો અમારા પ્રભુના અનુચર છે, વિભૂતિરૂપ છે તેવી સંમાનિત દૃષ્ટિથી તે શાસ્ત્ર-વિધિનું પાલન કરવું.

પાપપરિત્યાગ.

સંસારમાં નાનાં મોટાં અનેક પાપો જીવથી થઈ જાય છે, પરંતુ વૈષ્ણવોએ તો ઘણી જ સાવચેતીપૂર્વક વર્તવાનું છે. મોટામાં મોટાં પાપ કામ અને ક્રોધ છે. અર્થાત્ પાપનો રાજ કામ અને પ્રધાન—મંત્રી ક્રોધ કહીએ તો પણ અતિશયોક્તિ ન જ ગણાય. મનુષ્યમાત્રના ભયંકર કે દુર્જય શત્રુ કોઈ હોય તો તે કામ અને ક્રોધ છે. તે એવી તો બારીકાથી જીવને પોતાના પંજમાં કબજે કરે છે કે—મનુષ્ય સંપૂર્ણ સાવધાની ન રાખે તો નષ્ટબ્રષ્ટ થઈ જાય છે. પરસ્ત્રીમાં માતા અને બહેનની ભાવના કરવી. પારકાનું દ્રવ્ય મૃત્તિકા તરીકે માનવું. દરેક પ્રાણીમાં મિત્રતા કરવી. ક્રોધ આવવાની તૈયારીમાં તુરત ધીરજ રાખી મુનિવ્રત ધારણ કરવું. આવી રીતે ધીરે ધીરે અભ્યાસ કરવાથી મન અને ઇન્દ્રિયો વશ કરી, કામક્રોધને છોડી દેવા. કોઈને પણ કલેશ ઉપજે તેવાં વચન ન કહેવાં,

કોઈની પણ હિંસા કે નિન્દા ન જ કરવી. મનથી પણ કોઈનું
બુરું ચાહવું નહિ.

નવધાભક્તિ.

૧ શ્રવણભક્તિ—ભગવદીય વક્તાના મુખથી શ્રદ્ધાપૂર્વક
શ્રીહરિનાં ચરિત્ર અને લીલા વગેરે સાંભળવાં.

૨ કીર્તનભક્તિ—જે કથામાં સાંભળ્યું હોય તેનું વારંવાર
શ્રદ્ધાથી રટન કરવું.

૩ સ્મરણભક્તિ—કથાવ્યાખ્યાનાદિમાં જે શુભાનુવાદ
સાંભળ્યા હોય તેનું વારંવાર શ્રદ્ધાથી સ્મરણ કરવું.

૪ પાદસેવનભક્તિ—શ્રદ્ધાથી ભગવાનના ચરણારવિંદનીજ
સેવા કરી દૃઢ આસક્તિ રાખવી.

૫ અર્ચનભક્તિ—શાસ્ત્રમાં બતાવ્યા મુજબ અનેક પ્રકાર
થી પ્રભુની પૂજા કરવી.

૬ વન્દનભક્તિ—શ્રદ્ધાથી પ્રભુ સમક્ષ પોતાનું દૈન્ય બતાવી
નમન કરવું.

૭ દાસ્યભક્તિ—પ્રભુ સિવાય અન્ય કોઈ પણ વસ્તુમાં
આસક્તિ ન રાખતાં અનન્ય ભાવથી શ્રીહરિની સેવા કરવી.

૮ સખ્યભક્તિ—પ્રેરણા અગર આશા ન કરેલી હોય તો
પણ પ્રભુને પ્રિય લાગે તેવી રીતે શ્રદ્ધાપૂર્વક સેવા કરવી.

૬ આત્મનિવેદનભક્તિ—શ્રી, પુત્ર, ધન વગેરે, કે જેમાં આપણી મમતા હોય છે તે દરેકને શ્રીહરિની સેવામાં જોડી દેવાં.

આવી રીતે ક્રમશઃ નવધાભક્તિનું પાલન દરેક વૈષ્ણવોએ કરવું જોઈએ.

ગોરક્ષણુ.

જંગલમાં સુકું ઘાસ ચરીને, જળ પાન કરીને, અમૃતને આપનારી-ગાયમાતાની બરોબર એક પણ બીજું ધન નથી—કે જેના છાણુ અને મૂત્રથી પણ દુનીયા પવિત્ર થઈ શકે છે.

ગાયોની રક્ષા કરવી—તે દરેક વૈષ્ણવનું કર્તવ્ય છે. એક-લુંજ નહિ પણ જગત્ના સમગ્ર જીવોનું પણ ખાસ કર્તવ્ય છે. દૂધ, દહી અને ઘી જેવા અમૃતમય પદાર્થ ગાયમાતાની કૃપાને જ આભારી છે. જ્યારથી જગત્ની રચના થઈ ત્યારથી અત્યાર સુધી ગોરક્ષ જેવો બીજો એક પણ અમૃતરૂપ પદાર્થ બન્યો નથી. આપણા પરમકૃપાળુ શ્રીકૃષ્ણપ્રભુએ તો ખાસ ગાયોનું પાલન કરી જગત્ સમક્ષ ગાયમાતાની સર્વશ્રેષ્ઠતા સિદ્ધ કરી આપી છે. આપણો દેશ ખેતી ઉપર વધારે આશા રાખનારો છે. ખેતી તો ગાયોની આબાદી વગર ન જ થઈ શકે. મુસલમાની સામ્રાજ્યમાં પણ ગાયોની રક્ષા અને આબાદી ઉપર સારાં પગલાં લેવાયાનું ઇતિહાસ રજૂ કરે છે. અત્યારે શુદ્ધ દૂધ, દહીં, ઘી વગેરે જરૂરીયાત જેટલાં પણ શુદ્ધ મળી શકતાં નથી. તેનું ખાસ કારણ આપણે

ગાયોની સેવા અને રક્ષા કરવામાં બેપરવાઈ બતાવી, તે છે. ભારત-વર્ષનાં દરેક મકાનમાં અકેકેક ગાયનું પાલન કરવામાં આવે તો પણ બસ છે. બીજા નકામા હજારો રૂપીઆના ખર્ચ આપણે ભોગવીએ છીએ, જ્યારે ગાયોની સેવા એક ભારરૂપ માનીએ છીએ. સર્વ મનુષ્યોએ અત્યારે ગોરક્ષણમાટે કટિબદ્ધ થવું જ જોઈએ.

વિજ્ઞાન—જેટલા સ્થાનમાં ગાયો બંધાય છે, તેની આસપાસ દષ્ટિદોષ કે મલિન વાતાવરણ રહેતું નથી. ગાય શ્વાસ લે છે તેમાં ખરાબ અને રોગી હવાનો નાશ થાય છે, અને જે શ્વાસ બહાર કાઢે છે, તેમાંથી પવિત્ર હવા નીકળે છે. ગોમૂત્ર અને ગોબર (છાણ) થી મલિન વાતાવરણ દૂર થાય છે. જે બાળકપર નાની ઉમરથી જ દરરોજ ગાયના પગની રજ અને ગોમૂત્ર છાંટવામાં આવે છે, તે બાળકને સ્વપ્નામાં પણ કાંઈનો ભય થતો નથી.

જગદ્ગુરુઆચાર્યચક્રવર્તીશ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજી,
શ્રીગુંસાધજી અને તેઓશ્રીના સાતલાલજીના
પ્રાકટયોત્સવો.

૧ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજી	સંવત ૧૫૩૫ ચૈત્ર વદિ ૧૧
૨ શ્રીગોપીનાથજી.	,, ૧૫૬૭ ભાદરવાવદિ ૧૨
૩ શ્રીવિઠ્ઠલનાથજી (શ્રી ગુંસાધજી)	,, ૧૫૭૨ માગશીર્ષ વદી ૯

સાતલાલજી.

શ્રીગિરિધરજી	,, ૧૫૯૭ કાર્તિક સુદિ ૧૨
શ્રીગોવિંદરાયજી	,, ૧૫૯૯ કાર્તિક વદિ ૮
શ્રીબાલકૃષ્ણજી	,, ૧૬૦૬ ભાદરવા વદિ ૧૩
શ્રીગોકુલનાથજી	,, ૧૬૦૮ માગશીર્ષ સુદી ૭
શ્રીરઘુનાથજી	,, ૧૬૧૧ કાર્તિક સુદિ ૧૨
શ્રીચંદ્રનાથજી	,, ૧૬૧૩ ચૈત્ર સુદિ ૬
શ્રીધનશ્યામજી	,, ૧૬૨૮ કાર્તિક વદિ ૧૩

(કાંકરોલી) તૃતીય ગૃહમાં ચાલુ શતકના તિલકાયિત
મહારાજશ્રીઓનો પ્રાકટ્યસમય,

શ્રીગિરિધરજી(૧૨૦વચનામૃતનાકર્તા)	ભાદ્રપદ સુદ ૯ સંવત ૧૮૬૮
શ્રીબાલકૃષ્ણલાલજી	અષાઢ વદ ૧૩ ,, ૧૯૨૪
શ્રીવ્રજભૂષણલાલજી (વિરાજમાન	જન્મદિન માધ વદી ૨ ૧૯૬૮
શ્રીવિકૃલનાથજી (વિરાજમાન)	જન્મદિન પોષ વદિ ૮ ૧૯૭૦

શ્રીદ્વારકાધીશજી (કાંકરોલી)ના મંદિરમાં મહોટા ઉત્સવોની યાદી

શ્રીજન્માષ્ટમી.	શ્રાવણ વદિ ૮ અષ્ટમી
નંદમહોત્સવ તથા શ્રીવ્રજભૂષણજીનો ઉત્સવ.	શ્રાવણ વદિ ૯ નવમી
શ્રીગિરિધરલાલજી	ભાદ્રપદ સુદ ૨ દ્વિતીયા
રાધાષ્ટમી	ભાદ્રપદ સુદ ૮ અષ્ટમી
શ્રીગિરિધરલાલજી મહારાજનો ઉત્સવ	ભાદ્રપદ સુદ ૯ નવમી
શ્રીવામનજયંતી	ભાદ્રપદ સુદ ૧૨ દ્વાદશી
તૃતીયપુત્ર શ્રીબાલકૃષ્ણજીનો ઉત્સવ	ભાદ્રપદ વદિ ૧૩ ત્રયોદશી
શ્રીબાલકૃષ્ણલાલજી મહારાજકૃત સં. ૧૯૪૨	
છપ્પન ભોગનો ઉત્સવ.	આશ્વિન સુદ ૧૩ ત્રયોદશી
શ્રીગિરિધરલાલજી મહારાજનો ઉત્સવ	આશ્વિન વદિ ૫ પંચમી
શ્રીપુરુષોત્તમજીનો ઉત્સવ તથા શ્રીબાલ-	
કૃષ્ણલાલજી મહારાજ ગાદીએ વિરાજ્યા	આશ્વિન વદિ ૭ સાતમી

શ્રીવ્રજભૂપણ્ણનો ઉત્સવ

કાર્તિક વદી ૮ અષ્ટમી

શ્રીગોકુલનાથજીનો ઉત્સવ

કાર્તિક વદી ૧૪ ચતુર્દશી

શ્રીમથુરેશજી તથા શ્રીદારકાધીશજી કાંકરોલીમાં

આઠ દિવસ સાથે બિરાજ્યાનો ઉત્સવ. માર્ગશીર્ષ સુદ ૪ ચતુર્થી

શ્રીપુરુષોત્તમજી કૃત છપ્પન ભોગનો ઉત્સવ માર્ગશીર્ષ વદી ૭ સપ્તમી

શ્રીગુંસાધજી શ્રીવિકૃલનાથજીનો ઉત્સવ માર્ગશીર્ષ વદી ૯ નવમી

શ્રીવિકૃલનાથજીનો ઉત્સવ માર્ગશીર્ષવદી ૧૪ ચતુર્દશી

શ્રીગિરિધરલાલજી ગાદી વિરાજે માધ વદિ ૪ ચતુર્થી

શ્રીનાથજીનો પાટોત્સવ માધ વદિ ૭ સપ્તમી

શ્રીબાલકૃષ્ણલાલજી મહારાજકૃત (સં. ૧૯૫૧)

છપ્પનભોગનો ઉત્સવ ક્ષાદ્યુત વદિ ૧૦ દશમી

શ્રીવ્રજભૂપણ્ણનો ઉત્સવ ચૈત્ર સુદિ ૮ અષ્ટમી

રામનવમી તથા શ્રીવ્રજભૂપણ્ણનો ઉત્સવ ચૈત્ર સુદિ ૯ નવમી

શ્રીલાલીજી મહારાજકૃત (સં ૧૯૮૦)

છપ્પનભોગનો ઉત્સવ ચૈત્ર સુ. ૧૫ પૂર્ણિમા

શ્રીનવનીતલાલજી શ્રીદારકાધીશજી તથા શ્રીમથુ-

રેશજી નાથદારમાં શ્રીદારકાધીશજીના મંદિ-

રમાં એક સિંહાસન ઉપર વિરાજ્યા તેનો

ઉત્સવ

ચૈત્ર વદિ ૭ સપ્તમી

શ્રીમદ્વાચાર્ય શ્રીવલ્લભાધીશપ્રભુનો ઉત્સવ	ચૈત્ર વદિ ૧૧ એકાદશી
શ્રીપુરુષોત્તમજીનો ઉત્સવ	વૈશાખ સુ. ૧ પ્રતિપદ
નૃસિંહજયંતી તથા શ્રીદ્વારકેશજીનો ઉત્સવ	વૈશાખ સુ. ૧૪ ચતુર્દશી
શ્રીભાભીજી મહારાજકૃત (સં. ૧૯૭૬) છપ્પન ભોજનો ઉત્સવ	વૈશાશ કૃષ્ણ ૫ પંચમી
શ્રીમજનાથજીનો ઉત્સવ	જ્યેષ્ઠ સુ. ૭ સપ્તમી
શ્રીદ્વારકેશલાલજી (શ્રીખાલકૃષ્ણલાલજીના જ્યેષ્ઠ પુત્રનો ઉત્સવ	જ્યેષ્ઠ વદિ ૬ ષષ્ઠી
શ્રીદ્વારકાધીશનો પાટોત્સવ	આષાઢ સુ. ૫ પંચમી
શ્રીખાલકૃષ્ણલાલજી મહારાજશ્રીનો ઉત્સવ	આષાઢ વદિ ૧૩ ત્રયોદશી
પવિત્રાદ્વાદશી	શ્રાવણ સુ. ૧૨ દ્વાદશી

